

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 70 lir (za inozemstvo 75 lir), za 1/2 leta 35 lir, za 1/4 leta 17.50 lir, mesečno 6.— lir. Tedenska izdaja letno 25 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Casopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953

Izhaia vsak torek in petek

Ljubljana, torek 2. septembra 1941-XIX

Cena posamezni številki 0'60

Vladarjeva in Ducejeva zahvala Ljubljani

V začetku redne seje ljubljanskega mestnega sveta v petek zvečer je župan dr. Adlešič sporečil: Na vdanostno brzojavko, ki smo jo s svoje prejšnje seje poslali Nj. Vel. Kralju in Cesarju, mi je prvi pribočnik brzojavno sporočil vladarjevo zahvalo, ki se glasi v prevodu:

»Vzvišeni Vladar je z živim zadovoljstvom sprejel čustva, ki mu jih izraža ljubljanski občinski svet v imenu meščanov in me pooblašča, naj izrazim njegovo hvaležnost za prijazen misel.«

Prav tako mi je pa Ekselencija Visoki Komisar sporočil Ducejevo zahvalo s temle pismom, ki se glasi v prevodu:

»Duce mi je dal prijetno naročilo, da se Vam zahvalim za brzojav, ki mu je bil poslan ob priliki prvega sestanka občinskega sveta po ustanovitvi Ljubljanske pokrajine.«

Župan je prečital zahvali najprej v italijanski, potem pa v slovenski. Sporočilo so člani mestnega sveta poslušali stoje ter sprejeli z velikimi ovacijami Vladarju in Duceju.

Vesti iz italijanskega gospodarstva

V Italiji je 22.892 mlinskih obratov, od teh je 18.065 mlinov na kamen, 1227 je valjnih mlinov in 1999 je mešanih obratov. V Italiji je 697 žitnih silosov s kapaciteto nad 4,6 milijona stotov. V 3642 skladiščih pa se more spraviti 6,67 milijonov stotov blaga.

Vloge in depoziti v italijanskih bankah so narasli od 47,3 milijarde lir v l. 1935. na 62,9 milijarde lir koncem l. 1941. Ta veliki dvig prihrankov je posledica zakona o pospeševanju varčevanja iz l. 1935.

Po borznih počitnicah je bila 19. avgusta zopet odprta milanska efektna borza v izrazito haussističnem razpoloženju. Skoraj vse delnice so pridobile.

Uprava italijanskih državnih železnice bo med drugim razstavila na velesejmu v Zagrebu električno lokomotivo za osebne in tovorne vlake, ki vozi z brzino 120 km na uro, aerodinamično parno lokomotivo za brzovlake ter razkošno urejen jedilni voz za turistične vlake.

Komisariat za ribolov v Dalmaciji je bil ustanovljen po odredbi guvernerja za Dalmacijo namesto bivšega jugoslovanskega pomorskega ravateljstva v Splitu. Komisariat bo sodeloval z oceanografskim institutom v Splitu ter racionalno organiziral ribolov. Agencija I. E. D. navaja, da so nekdanji v okolici Splita in Šibenika nalovili letno nad štiri milijone kilogramov rib v vrednosti dvajsetih milijonov dinarjev.

Predstavniki italijanske in nemške oblačilne industrije so v Milanu razpravljali o sodelovanju na področju kožuhovinaste industrije, industrije klobukov in slamičev ter predmetov za opremo uniform. Sklenjeni dogovori se nanašajo na medsebojno dobavo in izmenjavo surovin in izdelkov. V ta namen so bili ustanovljeni mešani italijansko-nemški odbori z namenom, da vzdržujejo stalne stike med posameznimi industrijskimi panogami obeh držav. V kratkem se bodo razgovori nade-

Razvoj na evropskem lesnem trgu

Zadnji vojni dogodki so naravno močno vplivali tudi na evropski lesni trg in dunajski strokovna revija »Internationaler Holzmarkt« je pod vplivom teh dogodkov objavila članek pod naslovom »Evropa — zaključeno lesno gospodarstvo ozemlje«. Glavna vsebina tega članka je naslednja:

Cezmorska trgovina evropskega kontinenta je zaradi vojne padla na minimum. Na drugi strani pa je zaradi nemških vojaških uspehov nadomestila razrušene čezmorske zveze ozka prepletenost evropskih gospodarskih ozemelj. Nastala je dalekosežna solidarnost med evropskimi državami in ta solidarnost se kaže tudi v gospodarstvu.

Zlasti se je to pokazalo v lesni trgovini. Najvažnejši in najpomembnejši gozdovi Evrope so na njenem severu in jugovzhodu. Ta ozemlja so sploh težišče svetovne lesne proizvodnje, in sicer ne le zato, ker morejo dobaviti največje količine lesa, temveč ker dobavljajo predvsem ta ozemlja les iglavcev. Kolonialne dežele tega lesa še dolgo ne bodo mogle nadomestiti.

Od nekdanj se je odtekal les z vzhoda na zapad in ta pot bo kmalu zopet prosta, ker postaja po zadnjih frontnih vesteh Baltičsko morje zopet prosto za lesne transporte. Po Baltičskem morju pa je

šlo pred vojno na milijone kubičnih metrov lesa v svet in ti transporti bodo sedaj zopet mogoči. Iz pristanišč Švedske in severne Finske pa se more les prevažati že nekaj mesecev.

A tudi Črno morje bo zopet kmalu prosto za lesne transporte, zlasti po padcu Odese, ki je najvažnejše pristanišče ob Črnem morju. Ko se oprosti ta pot, bo mogoče iz Črnega morja in naprej po Donavi prevoziti velike količine iglastega in janskega lesa, le-ta za izdelavo papirja, a tudi visoko vrednega lesa listovcev. Na ta način se bo ves evropski lesni trg mogel združiti v eno veliko celoto. Belgija, Francija, Nizozemska in druge evropske države bodo zopet mogle dobivati njim potrebni les iz vzhoda in jugovzhoda.

Na drugi strani pa bodo dobivale les dobavljajoče države iz srednje in južne Evrope stroje za obdelovanje lesa, da se bo mogla njih proizvodnja še povečati. Poleg tega pa se tudi že kaže vedno intenzivnejše sodelovanje lesnih strokovnjakov srednje Evrope z lesnimi producenti vzhoda in jugovzhoda.

Zato je tudi naravno, da posvečajo vsi nemški jesenski velesejmi (leipziški, praški in dunajski) lesnemu gospodarstvu veliko pozornost ter razstavljajo stroje za obdelavo lesa.

Poročila z evropskih lesnih trgov

Italija

Povpraševanje po lesu je v Italiji zaradi velikih potreb vojske zelo živahno. Uvoz lesa je nekoliko nazadoval, zato so domača lesna podjetja tem bolj zaposlena. Predvsem obratujejo v polnem obsegu vsa lesna podjetja v pokrajini Alto Adige in ves nabavljeni okrogli les se takoj oddaja žagam. Polno delajo tudi novo ustanovljene žage za bukov les v Kalabriji. Tudi žage v Alto Adige so bile v znatni meri modernizirane.

Lesne moderne Ljubljanske pokrajine prihajajo v hitrem tempu na italijanski trg. Glavne transportne težkoče, ki so najbolj ovirale dovoz lesa v Italijo, so že premagane. Tudi iz Hrvatske se zboljšuje dovoz lesa. Provizorična trgovinska pogodba, ki je bila sklenjena med Italijo in Hrvatsko, že predvideva večje uvozne lesne kontingente iz Hrvatske za letošnje 3. četrtletje.

Italijanska industrija vezanih plošč je polno zaposlena. Zlasti pa izdeluje vse one predmete, ki so važni za vojsko in vojno industrijo. Kot surovina se zlasti uporablja topolov in bukov les.

Nemčija

Na evropskem lesnem trgu zavzema danes Nemčija vodilno vlogo, ker je postala glavna odjemalka za les. Nemški lesni trgovci so v živahnih stikih z zastopniki vseh evropskih les proizvajajočih držav ter so dosegli, da se evropski lesni trg vedno bolj ureja. Kmalu bo doseženo, da se bodo

ljebali glede sodelovanja v drugih strokah.

vsa evropska lesna gospodarstva smiselno dopolnjevala.

Cene na lesnem trgu so trdne in so večinoma že dosegle najvišjo dopustno mero. Povpraševanje je še vedno veliko in se za večino vrst lesa še stopnjuje. Deloma se pojavljajo tudi transportne težave, vendar pa oskrba trga z lesom dobro deluje.

Povpraševanje po janskem lesu še narašča, ponudba pa je popustila, kar je v tej dobi naraven pojav. Prenagljene kupčije pa se ne sklepajo več.

Romunija

Transportne težave so se povečale in dovozne možnosti so se zmanjšale. Zato se poroča o dvigu cen in pomanjkanju blaga na romunskem trgu. Še letošnje spomlad je bilo zelo težavno spraviti romunske lesne zaloge naprej in v ta namen so se sklepale tudi zelo tvegane kompenzacijske kupčije. Sedaj pa se les za takojšnjo dobavo dobi le težko. Dogaja se tudi to, da celo romunski uradi med seboj konkurirajo, kateri bo prej kupil še razpoložljivi les. Posledica tega je, da cene rastejo.

Posebno povpraševanje je po iglastem lesu, zlasti za stavbeni les. Na trgu listovcev je položaj mnogo mirnejši. Kupčij v zadnjem času ni bilo, v glavnem zato, ker zadržujejo producenti les.

Madžarska

Zasebna stavbena delavnost je ponehala ter je sploh civilni konsum zelo zaostal za vojaškim. Vojška je zlasti mnogo naročila stavbenega lesa. Ta naročila so se mogla izvršiti zaradi znatnih za-

log, ki so sedaj zelo padle. Zaradi dogovora med Madžarsko in Romunijo se bo mogel uporabiti sedaj v Szeklerski deželi pripravljeni les. Količine tega lesa so znatne.

Cene za les so vseskozi trdne ter se gibljejo brez izjeme ob vrhnji meji dopustnih cen.

Švica

V normalnih časih je morala Švica kljub znatni lastni proizvodnji uvoziti na leto okoli 700.000 kub. metrov lesa. Sedaj je njena potreba močno narasla, uvozne možnosti za les pa zelo padle. Zato je naravno, da je položaj na švicarskem lesnem trgu zelo trden. Zaloge, kolikor jih je še, se povsod zadržujejo. Živahno pa je povpraševanje, ki velja za vse dimenzije in tudi za mizarsko blago. Pohištvena industrija ima namreč znatna naročila. Tudi vse druge

lesne industrije obratujejo v polnem obsegu. Iz tujine vse zadnje tedne ni bilo nikakega lesnega dovoza.

Posebno zanimanje velja za okrogli les in vse se pripravlja na bodočo sečnjo. Ni pa še enotnosti, kako naj se les sortira in zato je položaj še nejasen.

Slovaška

Lesni trg je za vse vrste lesa zelo živahen. Za oddajo lesa ni prav za prav nobenih omejitev, vendar pa se more prevažati les trenutno le v najbližje kraje. Niti domači trg ne more biti vedno po želji oskrbljen z lesom, težave s prevozom izvoznega lesa so pa še neprimerno večje. Vse to se opaža zlasti pri drvah za kurivo. Na domačem trgu se že kaže neko pomanjkanje drv. Zato se dovoljuje izvoz drv le v Vzhodno marko in Protektorat, ne pa tudi v Švico in druge države. Letošnje kupčije z železniškimi pragi so zaključene in dobave državnim železnicam bodo tudi v kratkem izvršene, če ne bo transportnih težav.

Pridelek riža v Italiji

Kakor pri nekaterih surovinah, tako tudi pri prehrani Italiji blokada ne more do živga. Ostrejša racioniranje mesa se lahko prenaša zaradi obilice sira, sočivja in sadja, od leta do leta važnejše mesto pri prehrani prebivalstva pa zavzema tudi riž. O tem daje milanski list »Il Sole« naslednje podatke:

V zadnjih 20 letih je pridelovanje riža zelo napredovalo in še napreduje po uspešnem prizadevanju in delovanju Narodnega zavoda za riž. L. 1932. je znašala površina riževih polj 128.298 ha, zdaj pa znaša 163.000 ha. Prej so dajale letine po 6 in pol milijona kvintalov, v zadnjih letih pa že po 9 milijonov in še več ter se je Italija uvrstila med prve proizvajalce riža na svetu. Povprečni pridelek riža na 1 ha je znašal leta 1922. do 39 kvintalov, zdaj pa znaša 55 kvintalov.

Riževi nasadi so v tesni zvezi z regulacijo jezer in bonifikacijskimi deli. Narodni zavod za riž je dal na razpolago 20,8 milijona lir za regulacijo jezera Lago Maggiore, kjer bodo pridobljeni novi riževi nasadi. Pri povečanju riževga pridelka imajo velike zasluge tudi poljedelci sami in se med njimi odlikujejo s posebno vnemo

in uspehi oni iz Lombardije in Piemonta. Z določenimi cenami so zadovoljni prebivalci in konsumenti.

Poljedelska konfederacija je letos 5. avgusta sklenila pogodbo z Zvezo industrije svile, po kateri se je zveza obvezala, da bo odkupila prvi kontingent letošnjega riževga pridelka po 22,50 lir za q svežega riža. Tako bodo kmetje dobili 5,50 lir več za q, kakor znašajo tržne cene, za ostanek pridelka pa ne bo treba povišati dosedanjih nizkih cen.

Od vlade in Narodnega zavoda za riž je posvečena vsa pozornost semenskiemu rižu. Tudi letos bo izvedena selekcija semenskega riža, kar je najuspešnejše sredstvo za kakovostno in količinsko zboljšanje in zvišanje pridelka. Za seme bodo izbrali 250 tisoč kvintalov najboljšega riža, prejšnja leta pa so določali v ta namen po 100 do 150 tisoč kvintalov.

Riževa žetev bo letos prav dobra. Dnevi so bili topli, noči pa vlažne, kar je za riž kakor nalašč. K dobri letini bo v veliki meri pripomoglo tudi marljivo in skrbno delo pridelovalcev ter dobro vodstvo te zelo važne poljedelske stroke.

Težave avstralskega gospodarstva

»Das Reich« razlaga v članku »V angleški službi«, kako se zdaj, ko je Velika Britanija zgubila vojaško in gospodarsko oporo v kontinentalni Evropi, nalagajo vedno večje naloge in težave deželam, ki so v njeni službi.

Za primer je navedena Avstralija, ki bo morala v novem finančnem letu izdatke skoraj potrojiti. Potrebno bo izdatno zvišanje davkov, ki bo pa naletelo na hude ovire. V državah avstralske zveze so dohodninski davki zelo različni in pri uvedbi enotnega davčnega sistema bi bile pritožbe od vseh strani: ne samo od držav, katerim bi bila dohodnina zvišana, temveč tudi od onih, ki od davčne reforme ne bi imele zaželene koristi. Dosedanje davčne razlike so bile v skladu z gospodarsko strukturo

posameznih držav, za uvedbo enotnega davčnega sistema pa ni mogoče najti pravega temelja in merila.

Tudi v pogledu produkcije so predvidene obsežne reforme Angliji v pomoč in korist. Predvsem hočejo proizvajati aluminij iz avstralskega boksita in bodo začeli ležišča boksita v Novem Južnem Walesu, Queenslandu in Viktoriji že letos intenzivno izkoriščati, če ne bo pomanjkanja delovnih moči, ki se zaradi pozivov pod orožje že zdaj kaže v vseh gospodarskih panogah.

Poljedelska proizvodnja je v zastoji, ker so ovire vedno večje, in tako je znižanje življenjskega standarda avstralskega prebivalstva neizogibno.

Novi razstavní prostori Ljubljanskega velesejma

bodo v kratkem dovršeni in urejeni. Okrog velikih in modernih paviljonov so v teku zadnja dela: ometavanje, pleskanje in opremljanje. Ob Lattermanovem drevo-redu je zgrajeno novo vhodno poslopje, glavni vhod, ki bo mnogo večji in lepši od prejšnjega, pa pravkar gradijo. V notranjosti seji-mišča planirajo teren ter izvršujejo razna manjša popravila. Na oglu Lattermanovega drevoreda so začeli dela za gradnjo velike koncertne dvorane, ki bo služila tudi za filmske in druge predstave. Do konca meseca bodo vsa dela dovršena.

Razglas urada za civilno motorizacijo

Zaradi izenačenja z drugimi italijanskimi pokrajinami je Urad za civilno motorizacijo pri Visokem Komisariatu za Ljubljansko pokrajino odredil, da se počenši s 1. septembrom ukine avtobusni promet na rednih progah ob nedeljah in praznikih.

Dalje obvešča urad vse prizadete, da od oktobra dalje zaradi omejene količine pogonskih sredstev ne bo več bencina za motorne žage za drva, za stroje za pripravljanje sena in tudi ne za čiščenje tiskarskih in drugih strojev. Prizadeti bodo morali poskrbeti za preureditev svojih naprav na pogon z elektriko, lesnim plinom ali metanom, za čiščenje strojev pa bo treba uporabljati druga sredstva.

Prodaja olja

Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino sporoča glede na vprašanje Zveze trgovskih združenj, da bo počenši z oktobrom letos delež olja na živilskih nakaznicah izražen v centilitrih.

Trgovci na drobno smejo že ta mesec prodajati na živilske nakaznice olje po meri namesto po teži, in sicer tako, da ustreza okroglo 10,8 centilitra 100 gramom olja.

Nove cene za sol

Visoki Komisar je zaradi potrebne prilagoditve cene nekaterih vrst soli višji nabavni cene drž. monopolne uprave odločil, da se s 1. septembrom zvišajo cene soli za naslednje vrste soli takole:

rafinirana sol od 230.— na 300.— lir za stot,

kuhinjska sol od 95.— na 120.— lir za stot.

Industrijski in živinski soli se cena ne izpremeni.

Pri regulaciji Ljubljane

bo spet zamuda, ker licitacija za dela pri zatvornici pod šentpetrskim mostom 26. avgusta ni uspela. Projekt za zatvornico je bil odobren že leta 1934. s proračunom 4.300.000 din. Leta 1939. so bila dela razdeljena na tri etape, od katerih je bila končana šele prva, ko so bili narejeni betonski temelji za zatvornico. Na licitaciji 26. avgusta bi bila oddana dela druge etape, ki so bila preračunana na 494.000 lir. Ker del za drugo etapo ni bilo mogoče oddati, se bo ta proračun seveda zvišal, veliko škodo pa povzroča tudi zastoj pri regulaciji Ljubljane.

»Službeni list za Ljubljansko pokrajino« z dne 30. avgusta, kos 70., je objavil: Razglas Duceja z dne 30. julija o prepovedi odstranitve in obvezni prijavi vojaškega materiala na operacijskem ozemlju — Naravno Vis. Komisarja, da velja odslej čas zatemitve od 21. do 6. ure — Objavo o spremembi prodajne cene soli.

Pred razdelitvijo bivših jugoslovanskih železnic

Zadnjič smo objavili domneve zagrebškega lista »Neue Ordnung« o razdelitvi železniškega parka bivše Jugoslavije na konferenci na Dunaju, zdaj pa navajamo, kako je dunajski gospodarski tednik »Südost-Echo« opisal bivše jugoslovanske železnice:

L. 1922./23. je znašala dolžina jugoslovanskih državnih železnic 7739 km, do l. 1938. pa se je podaljšala na 9444 km. Takrat je bilo v gradnji 423 km novih železniških tirov, ki so bili do začetka vojne po večini dograjeni. Celotni prirastek dolžine prog je bil od l. 1923. okroglo 2100 km. To je priznanja vreden uspeh, kateremu pa ni ustrezala izdelava in nabava strojev in vozov. Precej avstrijskega in madžarskega materiala, ki ga je Jugoslavija prevzela, je bilo treba zaradi zastarelosti izločiti iz prometa, za naročila v tujini niso bile vedno na razpolago potrebne devize in tako je bilo po l. 1929. za podaljšane proge na razpolago vedno manj lokomotiv.

Gospodarska kriza l. 1930. je

zmanjšala železniški promet in dohodke, železniški park se je v manjši meri trošil, a ker so bile vozne cene nekajkrat zvišane, je začel z železnico uspešno tekmovali tovorni avto. Zaradi pomanjkanja lokomotiv in vagonov so bila v izvoznih sezonah potrebna izposojenja tega materiala za visoke pristojbine.

L. 1939. je bilo sicer naročenih za 120 milijonov dinarjev lokomotiv in vagonov, toda računati je treba, da je obraba od tedaj do vojne v aprilu 1941 uničila ta prirastek. Po uradni ugotovitvi je znašala vrednost državnih železnic 14,73 milijarde dinarjev, l. 1938. pa 14,22 milijarde dinarjev.

Od l. 1933. do 1938. je bilo izločenih iz prometa 698 zastarelih lokomotiv, nerabnih pa je postalo 4013 vagonov. V dobi 20 let je bilo nabavljenih 156 lokomotiv in 2315 vagonov za 465 milijonov dinarjev. Domača izdelava lokomotiv in vagonov (Brod, Smederevo, Kraljevo in Kruševac) je bila v ožjih mejah, ker ni bilo na razpolago dovolj polfabrikatov.

Gospodarski položaj Portugalske

je »Das Reich« opisal takole: Zaradi svoje zavezniške pogodbe z Anglijo je pri vseh berbah med evropskimi narodi Portugalska nad 200 let igrala vlogo v varni loži sedečega gledalca. V svetovni vojni so bile njene žrtve na strani Anglije razmeroma majhne. Tudi v začetku sedanje vojne je kazalo, da gospodarski temelji Portugalske ne bodo prizadeti, ker so bile morske poti odprte, meje pa varne po prijateljski pogodbi s Španijo. Do lanske pomladi je bilo še vse v redu. Od aprila 1939. do aprila 1940. se je portugalski uvoz potrošil, izvoz pa se je povečal za 150%. Portugalska pristanišča so bila polna surovin in živil.

Potem pa se je položaj spremenil zaradi angleške blokade ter nemške in italijanske protiblokade, ki je zaprla morja ob evropskih obalah. Promet portugalskih pristanišč se je lani znižal na eno tretjino predvojne obsega. Velik del portugalskih ladij je bil izločen iz afriške in južnoameriške plošbe, v portugalskih kolonijah je nastalo pomanjkanje ev-

ropskih industrijskih izdelkov, izvoz iz Portugalske pa ima od meseca do meseca večje ovire. Še l. 1939. je Portugalska izvozila v Anglijo 410.000 hl vina, lani pa je Anglija uvoz portugalskega vina ustavila. Izmenjava blaga z Združenimi državami ne more odtehtati tega, kar je Portugalska zgubila v evropski trgovini. Iz USA Portugalska ne dobiva več zemeljskega olja in utegne se celo zgoditi, da bo Severna Amerika z Madeiro in drugimi portugalskimi otoki napravila tako kakor z Islandom. V takem primeru se Portugalska ne bi mogla zanašati na pomoč in varstvo Anglije, kateri je seveda več vredno ameriško kakor pa portugalsko zavezništvo. Sicer pa lahko tudi Anglija položi roke na bogate portugalske kolonije.

Pred tako sliko bodočnosti, meni »Das Reich«, bi se morali Portugalci že danes zgroziti in Portugalska bo morala sama odgovoriti na usodno vprašanje opredelitve v dobi, ko se Evropa otresa angleškega in ameriškega pritiska.

Proizvodnja kroma

Pri kromu, ki je zelo važen v kemični industriji in za zlitine, je zanimivo to, da so območja njegove proizvodnje in uporabe daleč narazen. Skoraj vse dežele z veliko železno in jekleno industrijo same nimajo dosti kroma, dočim dežele z veliko kromovo proizvodnjo krom le v mali meri uporabljajo. Zaradi tega je vojna baš v gospodarstvu s kromom povzročila največje spremembe. Anglija je zgubila turško, grško in srbsko kromovo rudo ter je zdaj navezana na dobave iz Južne Afrike, pri čemer so velike transportne ovire in težave, ves krom, ki si ga je Anglija za več let naprej skušala zavarovati v južnozahodnem delu Evrope, pa je zdaj na razpolago kontinentalni Evropi.

Svetovna proizvodnja kroma se je v zadnjih letih precej dvignila. Leta 1933. je znašala 409.000 ton, pred štirimi leti pa že 1.069.000 ton. Najvažnejši proizvajalci kroma so USA, Rusija, Turčija, bivša Jugoslavija, Grčija in Južna Rodezija. Najbolj se je dvignila proizvodnja kroma v Turčiji: l. 1933. je dala 75.379 ton, l. 1938. pa že 205.000 ton. V bivši Jugoslaviji je bilo l. 1933. okrog 26.250 ton, leta 1940. pa 71.019 ton. V Grčiji se je

dvignila proizvodnja od 31.984 ton v l. 1935. na 52.360 ton v letu 1939.

Kakor v Angliji, tako se kaže pomanjkanje kroma tudi v USA. Med svetovno vojno je bila proizvodnja tolika, da je l. 1918. krila 45 % domače porabe. Zdaj je proizvodnja globoko pod nekdanjo stopnjo in uvoz se povečava od leta do leta. Leta 1939. je znašal 134.890 ton, v prvi polovici lanskega leta pa že 153.120 ton. Samo za pokrovanje jekla se porabi letno nad 75.000 ton kroma. Kubanska proizvodnja kroma je dosegla leta 1938. 40.170 ton, na Filipinih je bilo ob začetku vojne okrog 67.000 ton, Brazilija pa da letno komaj 3000 do 4000 ton kroma.

barva, plesira in kemično snaki obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova ul. 8

Telefon št. 22-72.

Za pisemsko pošto v inozemstvo

veljajo za ves čas vojne naslednja določila: Prepovedano je, čez mejo pošiljati razglednice in vizitnice. Za pisma je prepovedano uporabljati podložene kuverte. V pisma je prepovedano vlagati fotografije pokrajin ali krajev in fotografije vojaškega značaja, prav tako izrezke iz časopisov, nepopisan pisemski papir in kuverte, znamke in papirnati denar. V pisemih se smejo uporabljati samo naslednji jeziki, albanski, amarski, angleški, arabski, bolgarski, češki, danski, francoski, grški, italijanski, japonski, kitajski, koreanski, latinski, madžarski, nemški, nizozemski, norveški, perzijski, poljski, romunski, ruski, slovenski, srbsko-hrvatski, španski, švedski, turški in ukrajinski. Poštna uprava priporoča, da se znamke lepijo v desnem zgornjem kotu naslovne strani, ob zgornjem robu zadnje strani kuverte pa naj se čitljivo vpiše naslov pošiljatelja.

Denarstvo

Uradni tečaji za srbski dinar

Srbska narodna banka je razglasila, da plačuje tuje valute po naslednjih tečajih:

100 lir = 262 din,
100 levov = 61 din,
100 fr. fr. = 90 din,
100 rom. lejev = 20 din,
100 kun = 100 din,
1 am. dolar = 50 din,
1 šv. frank = 11.50 din,
1 pengö = 12 din in
1 švedska krona = 1.78 din.

Ni treba posebej poudariti, da so nekateri teh tečajev le fiktivni.

Banka za mednarodna plačila

v Baslu izkazuje v ravnokar objavljenem poročilu o 11. poslovnem letu (zaključek 31. 3. 1941) zvišanje bilančne vsote od 469,9 na 495,8 milijona zlatih frankov. Od posameznih postavk v bilanci omenjamo nekatere. Zlata zaloga se je dvignila od 30,5 na 40,07 milijona zl. fr., dokaz o dvigu zlatih vlog v banko. Presežek zlate zaloge banke nad njenimi obveznostmi pa je padel od 17,6 na 4,5 milijona zl. fr., ker je banka sama gledala na to, da zaradi zmanjšanja poslov zmanjša svojo zlato podlogo. Čisti dobiček banke se je zmanjšal od 7,96 na 5,99 milijona zl. fr. Izplačala se bo pa čista 60/100 dividenda ko lani, vendar pa se bo moralo zaradi tega vzeti 2,47 milijona zl. fr. iz bančnega dividendnega rezervnega fonda, ki je izkazan v višini 6,67 milijona zl. fr. Splošni rezervni fond banke je izkazan v višini 13,34 milijona zl. fr.

Ameriške investicije v Italiji znašajo po washingtonskih uradnih podatkih 145, v Nemčiji pa 435 milijonov dolarjev. V Ameriki zamrzle terjatve Nemčije in Italije so mnogo manjše.

Upravni odbor Drž. hip. banke v Beogradu je znižal obrestno mero za vse obligacijske hipotekarne dolgove od 6% na 5%.

V Egiptu se je začela po poročilih listov inflacija, katere glavni vzrok da je v tem, ker plačuje Anglija vse svoje velike nabave v Egiptu le v papirju.

Svetovna tekstilna proizvodnja

Po italijanskih ugotovitvah je znašala svetovna tekstilna proizvodnja lani 8603,8 milijona kg, prejšnje leto pa 8150 milijonov kg. Proizvodnja volne je znašala lani 1070,4 milijona kg, leta 1939. pa 1097,7 milijona kg. V primerjavi z l. 1939. je bila zvišana proizvodnja bombaža od 5492,1 na 6395,7 milijona kg, svile pa od 55,7 na 57,6 milijona kg.

Trgovinski register

Vpisale so se naslednje spremembe:

»Gradidom«, stavbena družba z o. z. v Ljubljani. Spremenila se je družbena pogodba.

Hrvatska zemaljska banka d. d., podružnica v Ljubljani. Besedilo tvrdke se glasi sedaj slovensko: Hrvatska deželna banka d. d. Vpisalo se je tudi besedilo banke v češkem, francoskem, angleškem, italijanskem, nemškem in madžarskem jeziku.

»Paketošped«, transportno in paketno podjetje, Ercigoj Oton, Ljubljana. Izbrise se dosedanja lastnik trgovec Ercigoj Oton, vpiše pa se nova lastnica Gornik Zdenka, lastnica špedicije »Sever nasledniki« na Rakeku. Besedilo firme odslej: »Paketošped«, transportno in paketno podjetje — Gornik Zdenka.

Stavbna družba d. d. v Ljubljani. Izbrise se zbog smrti član upravnega sveta Jovan Janko, vpiše pa se prokurist inž. Pajk Milan, civilni pooblaščen inženir v Ljubljani.

Gospodarske vesti

Monopol na uvoz in razdeljevanje riža je uvedla Slovaška, ki potrebuje letno najmanj okoli 50 vagonov riža. Riž bo nabavila v Italiji.

Med Romunijo in Nemčijo je bil sklenjen dogovor o zavarovanju romunskih delavcev v Nemčiji. Romunski delavci bodo na podlagi tega dogovora sedaj v večji meri zaposleni v Nemčiji.

Turški listi poročajo, da se bodo začela koncem tega meseca v Ankari trgovinska pogajanja med Turčijo in Nemčijo.

Madžarska bo mogla letos izvoziti okoli 30 milijonov kg čebule. Tretjino te čebule bo izvozila v Nemčijo.

Krušne karte se bodo na prošnjo budimpeštanske občine uvedle najbrže že s 1. oktobrom v Budimpešti.

Racioniranje olja je uvedeno v Grčiji. Proizvajalec sme pridržati za čas do konca leta za vsakega rodbinskega člana po 6 ok (7,5 kg) olja. Vse druge osebe dobe pa za ta čas samo 4 oke olja. Kdor ima večje zaloge, jih mora prijaviti.

Tudi na Švedskem je bil razglašen zakon o uvedbi kontrole nad cenami.

Obvezna oddaja starega železa je bila uvedena v Romuniji.

Nova, 137 km dolga železniška proga se otvori na Bolgarskem v septembru med Kernobatom in Šumenom. Z novo progo, ki je druga bolgarska proga čez Balkanske gorove, dobiva zvezo važni železnici Sofija—Varna in Sofija—Burgas.

Iz Švedske poročajo, da bo tam letošnja žetev precej slaba.

Ker je nastalo v Angliji pomanjkanje premoga, je uvedla angleška vlada v sporazumu z železniškimi družbami kontrolo nad porabo premoga pri železnicah. Ta kontrola se bo izvajala še eno leto po vojni. Istočasno si prizadeva vlada, da bi se vsi bivši rudarji znova vrnili na delo v premogovnike.

S posebnim proglasom je uvedel predsednik Roosevelt izvozno kontrolo za vse izdelke in vsako blago, ki lahko služi v vojne namene. Ta izvozna prepoved je bila z drugim dekretom predsednika razširjena tudi na Filipine.

Občni zbori

Zveza slovenskih združenj ima 17. septembra ob 10. dopoldne v dvorani Kmetijske družbe redno letno skupščino. Na dnevnem redu so poročila, predlogi, sklepanje o letnem sklepnem računu ter uporabi poslovnega prebitka, sklepanje o proračunu, volitve, sklepanje o skupni vsoti, do katere se sme Zveza zadolžiti, o najvišji vsoti hranilnih vlog, ki jih sme Zveza sprejeti ter o najvišjem kreditu, ki ga sme dati Zveza. Sklepalo se bo tudi o ustanovitvi pok. sklada. Skupščine se smejo udeležiti le pisмено pooblaščen zastopniki včlanjenih združenj.

Če bi bil ob 10. občni zbor nesklepčen, je čez pol ure drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu članov.